

Laudatio pro pana Dr. Adrian von Arburg

Žijeme ve světě, kde se cení především přizpůsobivost, schopnost prosadit se na pracovním trhu, loajalita, asertivita. I do akademického světa a vědeckého poznávání s velkou silou proniká povrchnost, kterou s sebou zmíněné „přednosti“ nutně přinášejí. Nejde již tolik o porozumění hlubším souvislostem jako spíš o efektní přehlídku netradičních pohledů, nejde o kvalitu odvedené práce, ale o množství vyprodukovaných projektů. Adrian von Arburg je jedním z těch, kteří jdou proti proudu doby. Jedním z těch, jež charakterizují tak archaické hodnoty jako poctivost, vytrvalost, důslednost nebo sveřepost. Na trhu projektů a projektíků stejně jako v intelektuální atletice současného akademického prostředí je proto neúspěšný. Já si ho pro tyto jeho vlastnosti naopak hluboce vážím.

Adrian von Arburg se více než deset let systematicky a do hloubky věnuje problematice společnosti v pohraničí českých zemí v dramatické době druhé světové války, poválečného nuceného vysídlení a souběžného i následného osídlování. Nemá smysl jmenovat tu všechny jeho texty k tomuto tématu, rád bych ale zmínil, že například jeho téměř tisícistránková, dosud nevydaná dizertace o Němcích v českých zemích v letech 1947-1953 je bezkonkurenčně nejhlubší analýzou problematiky zůstavší německé menšiny v prvních letech po tzv. odsunu. Jeho letitá práce i spolupráce s druhým velkým historikem zabývajícím se tématem německy hovořících obyvatel Československa po druhé válce, Tomášem Staňkem, se pak zúročila především v právě vycházející edici „Vysídlení Němců a osídlování pohraničí českých zemí“. To je počín, který všem, kdo se tématem chtějí nadále zabývat, ušetří stovky hodin práce a který je svojí komplexností nesrovnatelný s čímkoli, co k problematice vysídlení německého obyvatelstva ze středovýchodní a jihovýchodní Evropy dosud vzniklo.

Adrian von Arburg v sobě spojuje dvě přednosti, z nichž mají i kvalitní historici často jen jednu – na jedné straně až neuvěřitelně pečlivou a trpělivou práci při dohledávání archivních dokumentů a zároveň schopnost vidět věci v kontextu a v tomto kontextu je interpretovat. Jeho práce tak není ani slepým přenášením řeči pramenů do vědeckých publikací ani rozumováním bez detailní znalosti historického materiálu. Bez jeho vkladu by naše znalost konce česko-německého soužití v českých zemích byla výrazně chudší a tudíž i snáze zneužitelná nejrůznějšími manipulátory. Jsem velmi rád, že Vaše společnost Adrianův nejednoduchý zápas proti banalizaci, politizaci a znevolňování dějin ocenila. Rozhodně si to zaslouží.

Praha, 6. září 2011 Matěj Spurný